

Det

Kongelige norske Videnskabers Selskabs

Skrifter

1896

— 3 0 3 —

Aktietrykkeriet i Trondhjem

1897

(Blg 2)

Indhold.

	Side
Direktionens Aarsberetning for 1896 med Samlingsbestyrernes Indberetninger	I—XXXII
1. Iagttagelser over mosernes udbredelse i den sydvestlige del af Smaalenenes amt af E. Ryan og I. Hagen	1—168
2—3. The reproductive organs in <i>Turnerella Septemtrionalis</i> . <i>Ectocarpus</i> (<i>Streblonema</i>) <i>Turnerellæ</i> a new alga, by M. Foslie	1—8
4. Biskop Gunnerus' virksomhed fornemmelig som botaniker, tilligemed en oversigt over botanikens tilstand i Danmark og Norge indtil hans død, ved Ove Dahl. III. Johan Ernst Gunnerus, tillæg II, Uddrag af Gunnerus' brevveksling, særlig til belysning af hans videnskabelige sysler, hefte 2	1—91
5. Bidrag til kundskab om Coleopterfaunaen i det trondhjemske af B. Lysholm I	1—14
6. Ein Theorem über die Regelflachen von Axel Thue	1—6
7. Über die Auflösbarkeit einiger unbestimmten Gleichungen von Axel Thue	1—14
8. Arkæologiske undersøgelser i 1896 af K. Lossius, med 2 plancher	1—16

Index

1	Introduction
2	Chapter I
3	Chapter II
4	Chapter III
5	Chapter IV
6	Chapter V
7	Chapter VI
8	Chapter VII
9	Chapter VIII
10	Chapter IX
11	Chapter X
12	Chapter XI
13	Chapter XII
14	Chapter XIII
15	Chapter XIV
16	Chapter XV
17	Chapter XVI
18	Chapter XVII
19	Chapter XVIII
20	Chapter XIX
21	Chapter XX
22	Chapter XXI
23	Chapter XXII
24	Chapter XXIII
25	Chapter XXIV
26	Chapter XXV
27	Chapter XXVI
28	Chapter XXVII
29	Chapter XXVIII
30	Chapter XXIX
31	Chapter XXX
32	Chapter XXXI
33	Chapter XXXII
34	Chapter XXXIII
35	Chapter XXXIV
36	Chapter XXXV
37	Chapter XXXVI
38	Chapter XXXVII
39	Chapter XXXVIII
40	Chapter XXXIX
41	Chapter XL
42	Chapter XLI
43	Chapter XLII
44	Chapter XLIII
45	Chapter XLIV
46	Chapter XLV
47	Chapter XLVI
48	Chapter XLVII
49	Chapter XLVIII
50	Chapter XLIX
51	Chapter L
52	Chapter LI
53	Chapter LII
54	Chapter LIII
55	Chapter LIV
56	Chapter LV
57	Chapter LVI
58	Chapter LVII
59	Chapter LVIII
60	Chapter LIX
61	Chapter LX
62	Chapter LXI
63	Chapter LXII
64	Chapter LXIII
65	Chapter LXIV
66	Chapter LXV
67	Chapter LXVI
68	Chapter LXVII
69	Chapter LXVIII
70	Chapter LXIX
71	Chapter LXX
72	Chapter LXXI
73	Chapter LXXII
74	Chapter LXXIII
75	Chapter LXXIV
76	Chapter LXXV
77	Chapter LXXVI
78	Chapter LXXVII
79	Chapter LXXVIII
80	Chapter LXXIX
81	Chapter LXXX
82	Chapter LXXXI
83	Chapter LXXXII
84	Chapter LXXXIII
85	Chapter LXXXIV
86	Chapter LXXXV
87	Chapter LXXXVI
88	Chapter LXXXVII
89	Chapter LXXXVIII
90	Chapter LXXXIX
91	Chapter LXXXX
92	Chapter LXXXXI
93	Chapter LXXXXII
94	Chapter LXXXXIII
95	Chapter LXXXXIV
96	Chapter LXXXXV
97	Chapter LXXXXVI
98	Chapter LXXXXVII
99	Chapter LXXXXVIII
100	Chapter LXXXXIX
101	Chapter LXXXXX

Direktionens Aarsberetning for 1896.

Til
Kongen!

Direktionen for det Kgl. norske Videnskabers Selskab tillader sig herved at afgive Beretning om Selskabets Virksomhed i 1896.

Den 21de Januar afholdtes Selskabets aarlige Fest i Kathedralskolens Festsal ved et Foredrag af Selskabets Medlem Reservelæge H. A. T. Dedichen om „Arv og dens Overførelse“.

De i forrige Aarsberetning omtalte videnskabelige Møder af Selskabets Medlemmer har været fortsatte. Saaledes holdt Overlærer Thue den 31te Januar et Foredrag over „netformige Figurer“ og viste et Par Theoremer vedrørende „Strømninger i Net“. Den 6te Marts holdtes Foredrag af Stiftsarkivar Koren over „Arkivregistraturer for det Nordenfjeldske“ og af Reservelæge Dedichen over „Sjælen for Experimentets Domstol“. Og den 12te November holdt ligeledes Direktionens Medlem, Adjunkt Lossius, et Foredrag over Helleristninger, navnlig over den i afvigte Sommer opdaagede Helleristning ved Gaarden Bardal i Beitstaden. Foredraget illustreredes ved Karter og Tegninger. — I samme Møde foreviste Vicepræsens endel Selskabet tilhørende matematiske, geodætiske og astronomiske Instrumenter, der er opstillede i den tekniske Lærestalts Lokale, idet han forklarede deres specielle Konstruktion og Anvendelse.

Samtlige Møder har været godt besøgte.

Selskabet har i det forløbne Aar udgivet Skrifter for 1895, der har følgende Indhold:

1. Direktionens Aarsberetning for 1895 med Bibliothekarens og Samlingsbestyrernes Indberetninger.

2. New or critical Lithotamnia af M. Foslie (med 1 Planche).
3. Biskop Gunnerus' Virksomhed fornemmelig som Botaniker, tilligemed en Oversigt over Botanikens Tilstand i Danmark og Norge indtil hans Død, ved Ove Dahl, (Fortsættelse fra Skrifter 1893) Tillæg II: Uddrag af Gunnerus' Brevveksling særlig til Belysning af hans videnskabelige Sysler *A—E*.
4. Dipterologiske Undersøgelser af V. Storm.

Aarsberetningen er ogsaa udgivet særskilt, ligesom der har været trykt og omdelt til Medlemmerne en Fortegnelse over de inden Thronhjems Stift boende Medlemmer af Selskabet i 1896.

Til Stipendier har været bevilget et Beløb af 1200 Kr. Deraf er 400 Kr., iberegnet det Kgl. Bidrag til Selskabet (200 Kr.), blevet tildelt Konservator Foslie til fortsatte algologiske Undersøgelser i Thronhjemsfjorden. 700 Kr. er blevet anvendt af den zoologiske Samlings Bestyrer, V. Storm, til Fortsættelse af hans zoologiske Undersøgelser i Fjorden. Og det arkæologiske Stipendium (100 Kr.) er blevet disponeret af Olsagsamlingens Bestyrer og Adjunkt Lossius med en Halvdel hver. Om Udbyttet af disse Undersøgelser vil findes Oplysninger i vedlagte Indberetninger, saavel som i Aarskriftet.

Samlingerne har, ligesom før, regelmæssig været holdt aabne for Publikum hver Søndag og Onsdag Kl. 12—1½ og i Maanederne Mai—September desuden Søndag Efterm. Kl. 5—6. Om deres Tilstand og Forøgelse i 1896 henvises til nedenstaaende Beretninger fra hver enkelt Samlingsbestyrer.

Byggekapitalen er i Aarets Løb forøget ved et yderligere Bidrag af Brændevinssamlaget stort 4000 Kr., saa at den nu udgjør ca. 32000 Kr. Derimod har man heller ikke den gang kunnet opnaa noget Statsbidrag til Fuldførelse af Byggeforetagendet. Direktionen indgav ligesom forrige Aar Andragende om Bevilling af 15000 Kr. i dette Øiemed, idet det fremhævedes, at dette Beløb vilde andrage til $\frac{1}{4}$ a $\frac{1}{3}$ af de samlede Omkostninger og forsaa vidt svare til det Bidrag, Selskabet erholdt af Statsmidler ved Opførelsen af den sidst byggede Bygning i 70-Aarene, ligesom man ogsaa i en udførlig Reedgjørelse paaviste, at Staten har ydet ligesaa store eller større Bidrag til Opførelse af Lokaler for andre Museer

vort Land. — Kirkedepartementet fandt imidlertid ikke at kunne anbefale det ansøgte Bidrag opført paa Statsbudgettet, medens det dog antog, „at Spørgsmaalet bør komme under Behandling, naar det af Stortinget i 1896 besluttede Byggeforetagende ved Bergens Museum, hvoraf endnu gjenstaar 2 Terminer, er tilendebragt“. — Og Stortinget har fulgt Departementets Indstilling.

Det er imidlertid paatrængende nødvendigt, saa snart ske kan, at skaffe forøget Plads for Samlingerne. Da derfor Direktionen havde ladet udarbejde nye Overslag, hvoraf fremgik, at endel af det planlagte Byggeforetagende vil kunne udføres ved de Midler, som staar til Selskabets Raadighed, har man senere, i indeværende Aar besluttet at skride til Opførelse af en østlig Fløi til den nuværende Bygning, hvorved den øieblikkelige Nød vil blive afhjulpen. De øvrige paatænkte Udvidelser af Lokalet faar da udstaa, indtil man, forhaabentlig om ikke lang Tid, kan erholde de fornødne Midler ved Statsbidrag.

Da der ifjor foruden det ordinære Statsbidrag blev bevilget Selskabet et ekstraordinært paa Kr 2000, skede dette paa Betingelse af, at intet deraf anvendtes til Lønninger. Som Grund for denne Betingelse havde vedkommende Storthingsskomite anført, at Lønningerne ved Selskabet efter dens Opfatning var for mange og nogle af dem for store, hvorhos den ikke kunde finde den Sammenligning overbevisende, som Direktionen i en tidligere Forestilling havde trukket mellem Forholdene ved Selskabet paa den ene Side og ved Bergens og Tromsø Museer paa den anden. I denne Anledning ledsagede Direktionen sit Andragende om Statsbidrag for næste Termin paany med en udførlig Forestilling, hvori man fremhævede Nødvendigheden af, at de forskjellige Samlinger bestyredes af Fagmænd paa de forskjellige Felter, hvis de skulde blive istand til at tilfredsstille Videnskabens Krav og give det fulde videnskabelige Udbytte, ligesom man ogsaa hævdede, at Selskabet i de her omhandlede Forhold ikke indtager nogen anden Stilling end de ovennævnte Museer, ved hvilke Funktionærernes Lønning ingenjunde er mindre, men tildels meget større end ved Selskabet.

Indeværende Storting har da ogsaa bevilget det ekstraordinære Bidrag uden hin Betingelse.

IV

Et Andragende, som man indsendte til Brændevinssamlaget om et Bidrag af 4000 Kr. dels til Anskaffelse af udenlandske Dyretyper til den zoologiske Samling, dels til forskellige Instrumenter og Apparater ved de naturhistoriske Samlinger, samt til Udfyldning af Huller i Bibliotheket blev ikke indvilget. Samme Udfald havde et Andragende til Sparebanken om et rentefrit Laan af 18000 Kr. til Afløsning af Laanet i Kongsberg Sølvværks Driftsfond, for hvilket Pant er givet i Selskabets Bygninger. Derimod har Sparebanken ekstraordinært bevilget Bibliotheket et Beløb af 300 Kr. til Indkøb af Bøger ved en Bogauktion i Kristiania.

Renterne af Hans A. Benneches Stipendiefond, der ifølge Testators Bestemmelse skulde tilfalde Enkefru Julie Johnsen, saalænge hun levede, er ved hendes dødelige Afgang i Begyndelsen af 1896 kommet Selskabet tilgode.

Direktionen har gaaet ind paa et Tilbud fra Konservator Foslie om at afhænde til Selskabet sin righoldige Samling af Alger. Eftersom Antallet af de for Selskabets Regning indsamlede Alger forøgedes, viste det sig nemlig forbundet med Vanskeligheder at holde begge Samlinger (Selskabets og Hr. Foslies) bestemt adskilte. Kjøbesummen blev af Hr. Foslie sat til 3700 Kr., og da denne Pris efter Erklæring fra d'Hrr. V. Storm og Overlæge Hagen, der som Sagkyndige havde besigtiget Samlingen, maatte ansees for at være billig, besluttede man at modtage Tilbudet, saaledes at Kjøbesummen afbetales gennem aarlige Afdrag med Beløb, der fastsættes for hver Gang efter Overenskomst mellem Sælgeren og Direktionen, og med tilsvarende Afknapning i den botaniske Samlings Annuum.

Den i 1895 paabegyndte Revision af de for Selskabets Funktionærer gjældende Instrukser har været fortsat og er nu tilendebragt.

Til at føre Tilsyn med Udgivelsen af Selskabets Festskrift i Anledning af Thronhjems Jubilæum, hvortil Kommunen har ydet et Bidrag af 3000 Kr., nedsatte Direktionen en Komite bestaaende af Præsides, Adjunkt Lossius og Sekretæren. Denne Komite afsluttede, efter at have udstedt Opfordring til Anbud, Kontrakt med „Aktietrykkeriet“ om Trykning m. m. af Festskriftet.

Efter Direktionens Anmodning har en Komite bestaaende af

Overlæge I. Hagen, Adjunkt Lossius, Konservator Foslie og Sekretæren foretaget en Revision af Selskabets Bytteforbindelser. Efter Komiteens Forslag er endel ældre Forbindelser foreløbig besluttet ophævede, medens man har søgt at knytte andre nye.

Ved Velvilje af Hr. Universitetsbibliothekar Drolsum er der tilveiebragt en Laaneforbindelse med Universitetsbibliotheket, saaledes at Selskabets Medlemmer gennem Bibliothekaren fra Universitetsbibliotheket kan erholde udlaant Bøger, der ikke findes i vort Bibliothek.

I Selskabets Lokale er indlagt Telefon, samt Gas i Vagtmesterens Leilighed. Desuden er ny Gaslampe anbragt i Bibliothekets Udlaansværelse.

I Generalforsamling den 28de Februar vedtoges en Ændring i Selskabets Statuter saaledes, at disses § 3 for Fremtiden skulde have følgende Lydelse:

„Saalænge de Midler, Selskabet kan raade over, er saa begrænsede, at en methodisk og kraftig Virksomhed i en Flerhed af Retninger ikke er mulig, skulle Midlerne saavel hvad Bibliothekets og Samlingernes Udvikling, som hvad Bevilgning af Understøttelse angaar, fortrinsvis anvendes til Fremme af de naturhistoriske, arkæologiske og historiske Videnskaber. Dog bliver gennemsnitlig mindst Halvparten af de til Bibliotheket henlagte Annuer at anvende til Anskaffelse af historisk Literatur.“

Tidligere havde denne § i Statuterne bestemt, at Bibliotheket bliver at udvikle i almenvidenskabelig Retning.

Ligeledes vedtoges følgende Forslag til ny § 20:

„Forslag til Forandringer i eller Tillæg til disse Statuter maa fremsættes paa en af de aarlige ordinære Generalforsamlinger, men kan først komme under Behandling enten paa den næste ordinære Generalforsamling eller paa en ekstraordinær, der dog ikke maa afholdes før 3 Maaneder efter Forslagets Fremsættelse. Et saadant Forslag undergives forberedende Behandling af en Komité af 5 Medlemmer, af hvilke 4 opnævnes af Direktionen, medens den 5te vælges af den eller dem, der har fremsat Forslaget. Denne Komité afgiver en Beretning om Forslaget, der udlægges til Eftersyn mindst 8 Dage før den nye Generalforsamlings Afholdelse. Til Vedtagelse

af saadant Forslag udkræves to Trediedels Flertal af de Mødende“.

Disse Statutforandringer blev stadfæstede ved Kgl. Resolution af 2den November.

I Generalforsamling den 13de Oktober foretoges Valg paa Vicepræsens, to Medlemmer af Direktionen og to Revisorer. Til Vicepræsens gjenvalgtes Oberstløjtnant J. Sejersted, og til Medlemmer af Direktionen valgtes Adjunkt K. Lossius (Gjenvalg) og Overlærer S. Wleügel, efter at Overlæge I. Hagen havde frabedt sig Gjenvalg.

Til Revisorer gjenvalgtes Kaptein Alex. Hagen og Ingeniør Schmidt-Nielsen.

Da Overlærer N. P. S. Arentz havde opsagt sin Post som Selskabets Bibliothekar, ansatte Direktionen den 5te Juli i hans Sted Stiftsarkivar Kr. Koren som Bibliothekar fra 1ste August at regne. Istedetfor Rektor Petersen, der ønskede at udtræde af Bogudvalget, valgtes Direktionen den 4de Mai Overlærer I. Richter til Medlem af Bogudvalget.

Med Hensyn til Selskabets Indtægter og Udgifter henvises til nedenstaaende Extrakt af Regnskabet.

Idet Selskabet ved sin undertegnede Direktion aflægger denne Beretning, beder det sig i Underdanighed bevaret i Deres Maj's Bevaagenhed.

Throndhjem i Direktionen for det Kgl. norske Videnskabers Selskab Mai 1897.

K. Rygh. J. Sejersted. K. Lossius. V. Storm.
S. Wleügel.

J. Richter.

Extrakt

af det Kgl. norske Videnskabers Selskabs Kasserøgnskab for 1896.

Indtægt.

1. Beholdning fra 1895	Kr.	1690.50
2. H. M. Kongens Bidrag for 1896	„	200.00
3. Statskassens do. do.	„	9000.00
4. Brændevinssamlagets do. do.	„	4000.00

Overf. Kr. 14890.50

	Overf. Kr. 14890.50
5. Sparebankens do. do.	„ 2000.00
6. Kontingent af 228 Medlemmer	„ 912.00
7. Renter i 1896:	
$\frac{2}{3}$ af Hammers Legats Renteudbytte	Kr. 2818.81
$\frac{5}{6}$ af Paulsens do. do.	„ 1081.43
Aas & Hustrues do. do.	„ 540.00
Benneches do. do. Overskud	„ 718.65
Kassebeholdning i Sparebanken	„ 34.93
Efterskudsrente af Restancer	„ 1.35
	„ 5195.17
8. Udbytte af den Hjelmsst. Rosencroneske Stiftelse for 1895	„ 1913.72
9. Salg af Skrifter	„ 104.11
10. Indkommet i Bøsserne	„ 107.43
11. Decision til Regnskabet for 1895	„ 3.18
	Kr. 25126.11
Udgift:	
1. Lønninger	Kr. 10284.09
2. a. Bibliotheket	Kr. 3432.31
b. Oldsagsamlingen	„ 577.11
c. Do. Bibliothek	„ 174.75
d. Myntsamlingen	„ 158.75
e. Den zoologiske Samling	„ 2533.96
f. Den botaniske Samling	„ 522.79
g. Mineralsamlingen	„ 94.63
	„ 7494.30
3. Stipendier	„ 1200.00
4. Udgivelse af Skrifter	„ 1910.12
5. Bygningen	„ 731.42
6. Skatter og Grundafgift	„ 668.73
7. Fællesudgifter:	
Rengjøring	Kr. 70.71
Lys og Brænde	„ 418.10
Tilfældige Udgifter	„ 509.00
	„ 997.81
	Overf. Kr. 23286.47

	Overf. Kr. 23286.47
8. Renter af Gjæld til Kongsb. Sølvværks Driftsfond „	810.00
9. Decision til Regnskabet for 1895 „	2.00
10. Beholdning:	
Restancer Kr.	109.50
I Sparebanken „	579.21
I Kasse „	339.02
	<hr/>
	„ 1027.73
	<hr/>
	Kr. 25,126.11

Bibliotheket.

(Bibliothekar: Arkivar Koren).

Bibliotheket har i 1896 ligesom tidligere været aabent til Udlaan de fem første Søgnedage i Ugen; i første Halvaar var Udlaanstiden Kl. 12—2, fra 1ste September Kl. 12¹/₂—2¹/₂; Læseværelset, der har været holdt aabent til de samme Tider, har næsten daglig været besøgt.

Angaaende den Tilvæxt, Bibliotheket har modtaget, henvises til nedenstaaende Tabel, der angiver dens Fordeling paa de forskjellige Afdelinger. Det bemærkes, at Tilvæxten er anført i Bind, medens den tidligere har været anført i „Bind og Hefter“. Tids- og Hefteskrifter er følgelig ikke medregnet, medmindre et Bind deraf er udkommet komplet i Aarets Løb. I Tabellens sidste Rubrik er Udlaanet specificeret.

	Tilvækst. Bind.	Udlaan. Bind.
A. Theologi	18	57
B. Retsvidenskab	9	58
C. Medicin	32	27
D. Filosofi	2	37
E. Pædagogik	85	6
F. Matematiske Videnskaber	24	40
G. Naturhistorie	157	114
H. Fysik og Kemi	9	12
I. Økonomi	11	5
	<hr/>	
	Overf. 347	396

	Overf.	347	396
<i>K.</i> Filologi og Skjønliteratur	20		303
<i>L.</i> Historiske Videnskaber	194		371
<i>M.</i> Literaturhistorie	167		46
<i>O.</i> Lærde Selskabs Skrifter	273		20
<i>P.</i> Forfatteres samlede Skrifter			9
<i>Q.</i> Tidsskrifter af blandet Indhold	37		82
	Tilsammen	1038	1187
Karter	33*)		
Haandskrifter			16

Over Bøger, fremtagne til Brug paa Læsesalen, har ingen Statistik været ført. 18 Bind er modtagne tillaans fra Universitetsbibliotheket.

Allerede før min Tiltrædelse som Bibliothekar (1ste August) havde jeg som Medlem af Bogudvalget foranlediget, at man bestemte sig til at opbevare Bibliothekets Samling af Aviser paa en hensigtsmæssigere Maade end tidligere; en ny Reol blev i den Anledning gjort istand i Bibliothekets 2den Etage (mod Vest), i hvilken de fleste Kristianiaaviser fik Plads liggende paa Hylder, og Høsten 1896 blev en lignende opført paa tilsvarende Væg mod Øst til samtlige Trondhjemsaviser. Herved blev 3—4 dobbelte Reoler ledige til Opstilling af Bøger, hvad i allerhøieste Grad var paakrævet, da der i de fleste Afdelinger mangler Rum til Opstilling selv af den mest beskedne Tilvæxt. Om Bibliotheket som Helhed gjælder, at dets Lokale er for lidet, og hvad der ved en let udført Forandring af Reolerne kan gøres for yderligere at udnytte Hyldepladsen, vil ikke hjælpe for mere end nogle faa Aar. Nye Afdelinger maa man ogsaa skaffe Plads til, da flere af de nuværende med Nødvendighed kræver at deles.

Ved Flytningen af Aviserne blev der i Bibliothekets 2den Etage Anledning til at paabegynde en fuldstændig Omflytning og Gjennemgaaelse af de derværende Afdelinger. De efterhaanden ledigblivende Reoler blev indrettede til at modtage flere Hylder end tidligere og nye saadanne anskaffede i fornøden Udstrækning. I Løbet af Høsten blev Afdelingerne H. (Fysik og Kemi) og M.

*) Alle ved Bytte.

(Literaturhistorie) gennemgaaede og opstillede paany; ligesaa Underafdelingen Zoologi. Inden H. blev udskilt 2 nye Underafdelinger: Fysisk Geografi og Meteorologi. Af de nævnte Afdelinger ligesom leilighedsvis fra andre Dele af Bibliotheket er ikke saa faa Bind udtagne til Indlemmelse i Afdeling O. (Videnskabelige Selskabers Skrifter), hvor de med rette hører hjemme, idet en høist uheldig Tilbøielighed til at katalogisere saadanne Sager efter Undertitel eller vedkommende Forfatternavn istedetfor efter Hovedtitel har splittet ad til forskjellige Afdelinger, hvad rettelig hører sammen og burde været stillet i Afd. O. under vedkommende Selskab. Afd. O. er den Del af Selskabets Bibliothek, som paa Grund af de mange uindbundne Bøger ser mindst ordentlig ud, og hvor det tager mest Tid at finde sig tilrette. Desværre er der Grund til at antage, at Afdelingen lider af beklagelige Defekter, som det vil være vanskeligt at faa udfyldt, ikke at tale om, at det vil blive et langvarigt og tidsspildende Arbejde at føre tilbage til den, hvad nu er splittet ad paa en Mængde forskjellige Steder. Det vil ogsaa være nødvendigt under den nøiagtige Gjennemgaaelse, som Afdelingen kræver, at stille den om i alfabetisk Orden efter Byer istf. som nu i vilkaarlig Orden efter Lande, ligesom nye Katalogsedler i stor Udstrækning maa udskrives. Endelig bør den ogsaa udvides til at omfatte alle lærde Selskaber, videnskabelige Instituter osv. og de af dem udgivne Skrifter, ligegyldigt i hvilken Videnskabsgren eller med hvilket Formaal Selskabet virker.

Ifølge Paalæg i den nye Instux er der forfattet en egen Fortegnelse over de Selskaber etc., med hvilke vort Selskab staar i Bytteforbindelse; ligesaa over Tids- og Hefteskrifter. Her anføres alt, hvad der kommer ind af saadanne Sager, hvorved opstaaede Defekter strax opdages, hvad ikke var muligt med den „Journal“, der tidligere førtes over de indkommende Bøger. En Fortegnelse over, hvad Selskabet har modtaget ved Bytte i Aarets Løb, er nedenfor indtaget.

I Aarets første Halvaar er Fortegnelse over Tilvæksten af nye Bøger i 1895 trykt; samtidig er den filologiske Del af cand. mag. Bastian Dahls Bogsamling (jfr. forrige Aarsberetning) indstillet paa sin Plads, men med den Følge, at det Afdelingen klassisk

Filologi tildelte Hylderum er overfyldt. Ligesaa er indlemmet i Bibliotheket den i Direktionens forrige Aarsberetning omtalte Gave af bibliografisk Literatur fra Trondhjems Brændevinssamlag; den udgjør ialt 132 Bind, som sammen med 51 Bind lignende Værker af Bibliothekets egne Bøger er opstillede i en egen Reol i Læseværelset. Det er at haabe, at Bibliotheket vil have Anledning til at holde denne værdifulde og uundværlige Samling á jour.

Revisionen af Bibliotheket er fortsat og Gjennemgaaelsen af Bøgerne fuldendt. Det afsluttende Arbeide med Gjennemgaaelse af den hele Seddelkatalog er avanceret et Stykke ud i Bogstavet H.

Fra 4 af Byens 5 Bogtrykkerier er skeet Aflevering af deres samtlige Tryksager og herved den første Begyndelse gjort til at bringe istand en saavidt muligt komplet Samling af Trondhjemske Tryksager. Denne Del af Tilvæksten er ikke medregnet i de ovenfor anførte Tal, da der ikke har været Tid til at gennemgaa og ordne de mange Smaatryk.

Oldsagsamlingen.

Bestyrer: Overlærer Rygh.

Herved har jeg den ære at afgive beretning om *oldsagsamlingens* tilvækst og virksomhed i 1896.

Samlingen har i det forløbne aar haft en tilvækst af 174 nr. (katal. nr. 4861—5035).

Heraf tilhører en ualmindelig stor del *stenalderen* og inden den igjen særlig den *arktiske gruppe*. Af stenaldersager er idethele indkommet ca. 50 nr.; deraf er der 13 pile- eller spydspidser af skifer og 15 eneggede knive af skifer eller sandsten samt en tveegget kniv af skifer. Størstedelen af disse stykker er fundne paa nogle enkelte større fundpladse. Saaledes er der fra det gamle findested paa *Bølestrand* ved Bølefjorden i Flatanger indkommet 6 pilespidser, hvoraf to hele, resten brudstykker, saaledes som tilfældet i regelen er med de skifersager, som indkommer fra saadanne verksteder og bopladse. Fra samme sted er der ogsaa

kommet en enegget kniv af skifer samt verkstedsrester af flint og skifer. Fundpladsen paa Bølestrand hænger sammen med den paa Bøleseter og kan i virkeligheden kun vilkaarlig skilles fra denne. Tager man fundene fra disse steder under et, er der hidtil derfra indkommet omtrent 130 pilespidser og henimod 50 eneggede knive af skifer, de allerfleste mere eller mindre ufuldstændige. Desuden har samlingen fra samme plads flere økser af sten uden skafthul, alle temmelig smaa og af formen med egslibning kun fra den ene side, fremdeles endel meisler, hvoraf et par hulmeisler, adskillige emner af skifer, endel skrabere af flint samt verkstedsrester af flint. Den er saaledes den rigeste kjendte fundplads i det nordenfjeldske, og i den øvrige del af landet kan kun nogle pladse sammenlignes med den.

Et par andre lignende fundpladse, der dog neppe vil vise sig saa rige, er i den seneste tid opdagede i Stoksund sogn i Bjørnør. Paa nordsiden af Hertjorden er der under gaarden *Løvvik* en plads Grønvollan, der danner en ikke meget brat li op fra søen. Fra denne plads er tidligere indkommet brudstkr. af 4 eneggede knive af sandsten og skifer og en spydspids af skifer; desuden en ufuldstændig økse af sten og flere af de ovale stene med omgaaende furer efter længden, der forekommer paa alle de større fundpladse for arktiske sager og derfor vistnok tilhører den samme oldsaggruppe, om de end ganske sikkert ogsaa har været almindelig brugte i senere tidsaldr. Iaar er fra samme fundplads erhvervet brudstykker af 8 eneggede knive, dels af skifer, dels af sandsten, samt en pilespids af skifer foruden en del tvivlsomme gjenstande. Fra selve hovedgaarden *Løvvik*, i en ikke meget brat li, der vender ud mod seilleden, er indkommet noget over halvdele af en meget stor spydspids af graa skifer.

Paa den nordlige side af den samme halvø mellem Herfjorden og Nunfjorden er en anden fundplads for arktiske stensager, paa Gaarden *Løvstrand* og navnlig den til denne hørende plads Storviken, der ligger i en brat, ned til Nunfjorden heldende li. Tidligere er her fundet og indkommet til Trondhjem 4 spidser, hvoraf en ufuldendt, og en enegget kniv af skifer. Iaar er herfra indkommet 5 ufuldstændige eneggede knive foruden nogle tvivlsomme

stykker samt et par ovale stene med fure. De skal være fundne hist og her nede i lien.

Ligeoverfor paa den anden side af den ikke meget brede Nunfjord ligger *Aakernes*, hvor ogsaa flere stykker, henhørende til denne gruppe af oldsager er fundne. Tidligere er her gjort fund, og der er ogsaa indkommet endel sager iaar. Idethele høves herfra 5 pilespidser af sten, mere eller mindre ufuldstændige, samt nogle ovale stene med fure.

Naar dertil lægges, at der paa den ikke langt udenfor liggende *Stokø*, paa gaardene *Harsvik* og *Gutelvik* er fundet endel pilespidser af skifer, viser det sig, at denne del af Bjørnør er ualmindelig rig paa fund af oldsager af den arktiske gruppe.

Ogsaa fra den nordligste del af Bjørnør fra *Helvik* i Osen sogn er indkommet en nogenlunde hel, enegget kniv af skifer.

Det mærkeligste stykke af de iaar erhvervede skifersager er imidlertid en dolkeformet *tveegget kniv* af brun flammet skifer. Den er ualmindelig vel bevaret, naar undtages, at finderens skjæmmet den noget ved at slibe dens egge op paa en slibesten. Den er navnlig mærkelig ved, at dens haandtag ender i et udpræget dyrehoved (vistnok nærmest et hestehoved), hvilket stiller den nær de i broncealderen hyppig forekommende knive af bronce med skafter, der ender i et hestehoved. Dette mærkelige stykke, der senere vil blive afbildet, er indkjøbt fra en mand i Jemteland, men skal efter opgivende være fundet i *Røros* prestegjeld. Fra *Hiterdalen* i samme prestegjeld er kommet en pilespid af skifer.

Ved sin ualmindelige størrelse udmerker sig en spydspids af graa skifer fra *Klingenberg*, Klingen sogn i Namsos prestegjeld. Kun den bagre del er bevaret med ualmindelig dybt indskaarne agnorer og lang tange. Stykket er nu 13, 5 cm. langt; men den hele længde maa have været mindst 25 cm. Det kan i denne forbindelse nævnes, at der ikke langt fra dette findested, paa gaarden Selnes for flere aar siden blev fundet halvparten af en endnu større spydspids af skifer, rigtignok af en ganske anden form, idet den er flad og tynd og neppe har haft særskilt tange. Den maa i hel tilstand have været omtr. 40 cm. lang.

Af gjenstande af flint er der indkommet mindre. Deriblandt

er to økser og en flekkekniv tilligemed en flintkjerne, der skal være fundne paa *Vik* paa *Ørlandet*. Videre en spydspids af flint, der opgives at være funden ved *Aursunden* i *Røros*.

Blandt det øvrige af tilvæksten fra stenalderen kan endelig nævnes nogle økser, dels med skafthul, dels uden hul, et brudstykke af en kølle og et duppeformet hængesmykke af sten. Det sidste er indkommet fra *Misundbakken* i *Akerø* pgd. i Romsdalen.

Fra *ældre jernalder* er kun indkommet nogle faa fund. Deriblandt 2 vævskyttelformede stene (beltestene), begge fra fjeldbygger, *Meraker* og *Røros*, hvorfra der ellers ikke kjendes noget ældre jernaldersfund. Gjennem en antikvitetshandler er erhvervet en bøileformet spende af bronze af typen NO. 252, der angives at være funden i *Gloppen*. Af denne spendeform havde samlingen tidligere kun nogle faa, som alle paa en nær er fundne i Romsdals amt. Gjennem velvillig mellemkomst af bestyreren af universitetets oldsagssamling er anskaffet kopier af 4 fingerringe af guld af et større fund fra Thimø paa Jæderen.

Tilvæksten for *ynge jernalders* vedkommende er katalogiseret under 42 numere. Det interessanteste er vel et sølvfund fra *Høstad* paa *Byneset*. Ved grustag i kanten af en haug fandtes her 2 svære halsringe af sølv af samme hovedform som NO. 706, tilsammen af en vægt af omtr. 330 gr. Senere fandtes paa samme sted et stykke af en ten af sølv af rundt tværsnit; den er utvivlsomt et afhugget stykke af en stor ringspende som NO. 680 eller 686, der oftere findes sammen med saadanne ringe. Saaledes fandtes en ringspende af denne art sammen med det store fund af halsringe og armringe paa *Vullum* paa *Strindén*. Fundet paa *Høstad*, der tilhører vikingetidens sidste aarhundrede, maa betragtes som et markfund og ikke som gravfund, uagtet det fandtes i udkanten af en haug. Fundet blev indløst for 100 kr.

Af de forholdsvis sjeldne runde spender af bronze af typen 665 og 669 havde vor samling tidligere kun 1 exemplar, hvis fundested desværre er ukjendt. Iaar er der indkommet et til, som er fundet paa *Rygg* paa *Frosta*, i ornamenternes detaillier endel forskjellig fra de ovennævnte. Fra *Misundbakken* paa *Otterøen* i *Akerø* pgd. er indkommet en armring af sølv, dannet af snoede

tene. — Fra *Stavne* i *Rennebu* er erhvervet et større gravfund af vaaben og redskaber af jern tilligemed en stor perle af rav og et bryne. Et sverd af jern fra *Fossingan* i *Aasen* viser et smukt og rigt damasceret arbeide, men var forøvrigt saa medtaget af oksydation, at der efter afrustningen ikke blev mere igjen end det damascerede midtparti. Af damascerede sverdklinger viser det sig, eftersom man faar samlingens forraad af sverd afrustet, at vor samling eier en hel del. — Ogsaa af de øvrige, her ikke særskilt nævnte sager fra denne tidsperiode, er der flere, som har adskillig interesse.

Af *middelalderske sager* har samlingen i det forløbne aar erhvervet 2 af de karakteriske, trefodede kjedler af bronze, hvoraf den tidligere havde nogle, som er opgravne her i byen. Den ene er fra *Kvande* i Stangvik, den anden, som udmerker sig ved sin usædvanlige størrelse, har sidst i længere tid været opbevaret paa en gaard paa *Byausen*.

Ved gravningen til kjeldere er der ifjor paa forskjellige steder i byen gjort fund af gjenstande fra middelalderen, som er indkomne til samlingen. Saaledes blev der under en gaard nær den gamle bybro fundet et Christusbillede af ben, der kan sees oprindeligt at have været anbragt paa et kors, fra det 13de aarh., daarlig proportioneret, men forøvrigt vel skaaret. Det vil blive afbildet i Aarsb. fra F. t. n. F. B. Paa samme sted fandtes fodstykket af en lysestage af bronze i rigt ornamenteret arbeide fra det 12te aarh. Det har form af en skaal med 3 fødder, der dannes af fremspringende dragefigurer, hvis bagre dele fortsættes i ophøiet arbeide opover skaalen; i mellemrummene mellem disse er fremstillet vingede løver med menneskehoveder. Fremdeles fandtes paa samme sted en liden tøndeformet, dreiet æske af ben med et hul den ene bund, af usikker bestemmelse. Paa stedet synes der at maatte have været en kirke med begravelser under, da der fandtes en svær grundmur med en mængde menneskeben ved den ene side.

Ved de dybe udgravninger, som foretoges for grundmurene til den tekniske læreanstalts nye bygning paa hjørnet af Munkegaden og Bispegaden, fandtes der en mængde gjenstande, saagodt-som alle kun brudstykker, mest levninger af kar af ler. Største-

delen hidrører fra renaissancen og endnu nyere tid, men ikke faa stykker kan dog ogsaa henføres til middelalderen. Jeg skal derat nævne en kam af ben, sammensat af flere stykker, sammenholdt med 2 skinner efter midten; brudstykker af en større kjedel af bronze; beslagstykker af bronze; et par saltkar af grøtsten; brudstykker af kar af brændt ler og grøtsten; balancestang til en skaalvægt af bronze m. m. — Ganske lignende fund og fra samme tider gjordes under gravninger under en gaard paa hjørnet af Dronningens gade og Apothekerveiten. Af middelalderske sager herfra kan nævnes et brudst. af en kam af ben lig den ovennævnte, brudstkr. af kar af grøtsten og brændt ler, haandtenshjul og vævstene af grøtsten m. m.

Fra *Hovøen* i Frærens prestegjeld i Romsdalen er erhvervet et stort krudthorn, der aabenbart er omdannet af et middelaldersk drikkehorn, bedækket med indgravede ornamenter, mest blad- og rankeslyngninger i flere omgaaende baand.

Fra tiden efter reformationen skriver sig henimod 50 nr. af tilvæksten, hvoraf jeg kun særskilt skal nævne nogle faa. En kaarde med smukke figurfremstillinger i indgravet arbeide paa klingen fra det 17de aarh. Et stort mangeltræ, hvis overside er bedækket med udskaarne bladornamenter, fra det 16de aarh. En ske af ben fra Overhallen, efter traditionen arbeidet af en lap i Namsfjeldene og med aastallet 1651. Bladets indside er ornamenteret med indgravne baandfletninger, der meget minder om ornamentmønstre paa enkelte gjenstande fra hedendommens slutningstid. Den stemmer baade i form og ornamenter meget med en ske, der isommer blev fundet i en bopladsdyngge paa Andøen, og med flere i Tromsø museum, der vistnok skriver sig fra lignende fund og vel ogsaa er af lappisk oprindelse.

Endelig skal nævnes, at samlingen af fremmede oldsager er blevet forøget med en liden stenøkse fra Syd-Australien, aabenbart en naturdannet sten, der har faaet en egslibning i den ene ende. Jfr. Bahnson, Ethnografien, s. 170, hvor der er afbildet et lignende stykke, der er dobbelt saa stort som dette.

Følgende har i det forløbne aar skjænket gaver til samlingen: Murmester Atle Strøm i Trondhjem, handelsmand E. Thokle, Gryt-

ten i Romsdalen, afdelingsingeniør H. C. Sommerschild, pastor Domaas i Selbu, lensmand Olaf Olsen, Steigen, gaardbr. Lars A. Hognes, Børsen, lærer H. J. Rygh, Frosta, adjunkt K. Lossius, arbeider Paul Steen, Trondhjem, hoteleier A. Clausen, byggekomiteen for den tekniske læreanstalts bygning, gaardbr. Johan Hals, Namsos, consul Gundersen i Melbourne og skibskaptein Hyll.

Reiseindberetning fra Oldsagsamlingens Bestyrer.

Af det til arkæologiske reiser bevilgede stipendium har jeg i afvigte sommer benyttet den ene halvdel, medens den anden blev benyttet af hr. adjunkt Lossius. Jeg lagde min reise gennem dele af Nordre Fosen, idet jeg særlig havde til formaal at underkaste runeskriften i Valsfjorden i Bjugn en ny omhyggelig undersøgelse. Denne indskrift blev først kopieret af mig i 1872, hvilken kopi tilligemed en senere revideret, som jeg udførte efter anmodning af prof. G. Stephens, er gjengivne i Stephens, Old Northern Runic Monuments III, s. 75, og den første ligger ogsaa til grund for S. Bugges arbeide over indskriften i Chnia Vidsk. Selsk. Forh. 1872, s. 310—332. Jeg opholdt mig paa stedet et par dage for at studere indskriften under forskjellige forhold. Paa grund af dens eiendommelige art har nemlig belysningen en overordentlig indflydelse paa dens tydelighed, trækkene er ikke fordybede, skjønt de vistnok engang har været det; nu kan de ikke merkes, naar man lader fingeren glide hen over den. De udskiller sig kun ved farven fra den bund, hvorpaa de staar. Det er derfor ikke muligt at faa noget slags aftryk af indskriften; de forsøg, som jeg ogsaa nu gjorde derpaa, mislykkedes ganske, jeg maatte ogsaa nu indskrænke mig til at tage et afrids paa kalkerpapir. Derimod er det sandsynligt, at der under heldige lysforhold med gode resultater vil kunne tages en fotografi, og det vil ogsaa blive forsøgt til sommeren. Mine undersøgelser iaar bestyrkede idethele ganske korrektheden af min første læsning af indskriften i 1872, med hvilken ogsaa I. Undsets senere læsning stemte overens. Kun fik jeg nu et stærkere indtryk af, at de to første af de tre kortere streger foran indskriften (som ikke er komne med i gjengivelsen af den i

Aarsb. 1872 s. 32, men som sees i afbildningen hos Stephens l. c.) har været forbundne oventil ved et tverstreg eller en bøiet linje. Da det tredie af disse streger er buet, er det ikke usandsynligt, at man i disse 3 streger har det samme *EK*, som findes foran navnet paa guldhornrindskriften og andre af de ældste runeskrifter. Den midtre del af indskriften syntes mig nu at være noget utydeligere end ved min undersøgelse i 1872.

Jeg undersøgte ved samme leilighed det sted paa Steinvik længere ude ved Valsfjorden, hvor det merkelige fund af broncekar m. m. fra yngre jernalder blev gjort i 1893 (T. 4621 jf. Aarsb. 1894, 138 ff.). Der var dog ingen synderlig oplysninger af værdi at erholde, da baade gravningen var foretaget og de fundne gjenstande behandlede med stor mangel paa agtpaagivenhed og omhu.

Fra Bjugn og Aafjorden samlede jeg endel supplerende optegnelser om gravhauge og fik ogsaa nogle enkelte fund. Flere dage af den tid, jeg havde til raadighed, anvendte jeg paa Stoksund sogn, hvor jeg besøgte de vigtigste findesteder for arktiske sten-sager og erhvervede endel af de fund, som er omtalte i min indberetning fra oldsagsamlingen. Jeg gjorde her ogsaa en erfaring om, hvor omhyggelig man maa være med at undersøge ægtheden af frembudte oldsager af skifer, da de er lettere at eftergøre end nogen anden art af oldsager. Ved omhyggelig undersøgelse, især med anvendelse af loupe, vil man dog være betrygget mod at blive narret.

Trondhjem 28 marts 1897.

Myntsamlingen.

(Bestyrer: Adjunkt Hartmann.)

Herved har jeg den ære at oversende indberetning om mynt- og medaljesamlingens tilvæxt og tilstand i det hele i det sidst forløbne aar.

Samlingen er dels ved kjøb eller bytte og dels ved gaver forøget med 13 medaljer (hvoraf 4 i sølv, 9 i kobber, bronce, nysølv og jern), 772 mynter (hvoraf 498 i sølv, 274 i kobber, bronce og nikkel), 12 pengesedler og 5 jetons, hvorved beholdningen nu er steget til henved 13,300 nr., deraf omtrent 1080 medaljer. Den

usædvanlig store tilvæxt skyldes væsentlig de gaver, der er indløbet fra 23 forskellige personer eller foreninger, og af disse gaver navnlig 2 større, nemlig fra konsul A. Jenssen enkes fællesbo og fra bankkasserer Nissen i Ørkedalen. Den førstnævnte bestaar af 247, mest norske og danske sølv- og kobbermynter fra de sidste 300 aar, hvoraf endel er nye for samlingen. Den anden bestaar af 9 pengesedler, 12 medaljer og jetons og 451 mynter. Af de sidste er 5 antike, (nemlig 1 græsk, 1 romersk fra keiser Claudius's 2 fra Konstantin den stores tid og 1 karthagisk), en, der tilhører middelalderen, er fra den tyske keiser Otto den 3die og Adelheids tid, og resten mest sølv- og kobbermynter, ældre og nyere, fra forskellige lande og tider, af hvilke enkelte er sjeldne. Blandt andre givere er at fremhæve Kgl. Vetenskaps-Akademien i Stockholm, der har skjænket et exemplar i sølv af den i 1896 prægede erindringsmedalje over dets afdøde medlem, brugseier Gustav Ekman.

Haandbibliotheket er forøget med: Grundzüge der Münzkunde af H. Dannenberg, Om et myntfund fra Helgeland i Hole af professor L. B. Stenersen og nogle mindre kataloger.

Revision af større dele af samlingen og delvis omskrivning af katalogen har fremdeles været fortsat.

To nye enkeltmontrer, hvis kostende er bestridt af samlingens annum, er anskaffet. Hermed er det blevet muligt at udlægge et større antal, navnlig af skandinaviske mynter, som før har været opbevaret i lukkede skabe. Fortegnelse over def samlingen tilhørende inventar er indsendt til sekretæren. Forøvrigt er intet væsentligt at meddele om samlingens tilstand.

Aabningstiden har været den samme som for de øvrige samlinger.

Udgifterne har været kr. 158.75, altsaa kr. 91.25 mindre end den givne aarsbevilling. Grunden til, at ikke en større del af den bevilgede sum er benyttet, er at der har paagaet forhandlinger med Bergens museum om at afkjøbe dette en del af det i 1895 i Kristiania gjorte myntfund, hvoraf universitetet ogsaa har beholdt en del. Det eventuelle beløb vil altsaa falde paa det følgende aars bevilgning.

Den zoologiske Samling.

(Bestyrere: For Pattedyr og Fuglesamlingen: M. Foslie, for den øvr. Samling V. Storm)

Samlingen af Pattedyr er forøget med Sneleopard (*Leopardus irbis*) fra Sibirien, Muflon (*Ovis musimon*), Elgantilope (*Antilope oreas*), Våndbuk (*Kobus ellipsiprymnus*), Sassi (*Antilope cervicapra*), Gazella (*Gazella dorcas*) samt nogle mindre Arter. De fleste af disse kunne dog ikke udstilles af Mangel paa Plads.

Skeletsamlingen er forøget med ca. 15 Kranier. Desuden erhvervedes nogle subfossile Hvalben fra Belsvik i Hevne, fundne i Jordan ca. 50 m. o. H., hvoraf et Stykke af en Underkjaeve og et Skulderblad er nogenlunde vel bevarede. Arten har endnu ikke kunnet bestemmes.

Af Fugle er indkommet ca. 20 Ekspl. Deriblandt er et smukt Ekspl. af den i forrige Aarsberetning som ny for Samlingen omtalte Rypeorre (*Lagopus tetrici albus*), skudt i Januar i Nærheden af Rigsgrænsen ved Røros. Samlingen eier nu 4 Ekspl. af denne Bastard i noget forskellige Dragter. Desuden skal nævnes en Trane (*Grus cinerea*), skudt paa Frostens omkring Midten af Juni, samt en rødstrubet Toplom (*Podiceps rubricollis*), skudt ved Støren omkring Midten af November og modtaget som Gave fra Amtsskolebestyrer P. Dybdahl. Fra Konsul H. Gundersen i Melbourne har Samlingen modtaget som Gave et Ekspl. af den paa Nyzeeland forekommende og nu næsten uddøde Kakapo (*Strigops habroptilus*). Som Supplement til en for nogle Aar siden anskaffet Hun af Lammegrib (*Gypaëtus barbatus*) er indkjøbt en voksen Han med udslagne Vinger, en aars gammel og en yngre Unge af samme Art, hvilke i Forening vil danne en smuk og interessant Gruppe. Af Prægtfugle er opstillet *Paradisea rubra* og *Parodia sexsetacea* fra Nyguinea.

Foruden et Par almindelige Fiskearter er udstoppet en Laksestørje (*Lampris guttatus*), som ved Bjørnør blev fanget paa Dybvandsline, medens de hidtil beholdte Exemplarer af denne Art har været strandede. Af andre mindre almindelige Fiske, som er beholdte, kan nævnes et udvoxet Exemplar af *Carana trachurus*, fanget ved Rissen, men forhen ikke fundet i Fjorden og neppe

heller nordligere, *Argentina sphyraena*, *Raniceps raninus* og *Petro-myzon marinus*, alle fra Trondhjemsfjorden samt et Par Exemplarer af *Lycodes Sarsii*, som toges med Travl nord for Tutteøen.

Paa samme Maade og Sted toges af lavere Sødyr mange Exemplarer af *Brisinga coronata*, saavel udvoxne, hvoraf et med samtlige Arme paasiddende, som Unger i forskellige Udviklingsstadier, endvidere talrige *Rhizocrinus lofotensis*, hvoraf enkelte 8armede, Annelider, hvoriblandt f. Ex. den sjeldne *Harmothoe mollis*, *Eucrante villosa*, talrige Mysider og Amfipoder (saaledes f. Ex. *Pardalisca abyssii* hyppigt), men de fleste er endnu ubestemte, Cephalopoder, navnlig *Rossia macrosoma* og *Octopus arcticus*, hvoraf enkelte med Hectocotyldannelse. Ved Hasselvigen foretoges Undersøgelser ved Bundskrabe, hvorved gjordes mange Indsamlinger, som dog neppe indeholder meget nyt: Masser af *Astrophyton Linckii* & *Lamarckii*, *Anthothela grandiflora*, *Allopora norvegica* og *Stylaster gemmascens*; den sidste, som forekommer hyppigt i Bergbakker i Dybvandsregionen, gaar meget let istykker ved Bundskrabning, men ved Fiskeline beholdtes et Exemplar som har en Høide af 16 cm. og en Bredde af 19 cm. og en Stamme, som ved Roden er 30 mm. bred.

En *Halipteris Christii* beholdtes ved Fiskeline. I Skarnsundet samledes mange Exemplarer af *Paragorgia aborea*, som er præpareret dels i tørret Tilstand, hvoraf et, taget med Bundskrabe, er over 2 Meter høj, dels med udslagne Polyper paa Spiritus, endvidere mange Hydroider samt Actinier, hvoriblandt et Par Arter synes at være nye, foruden mange Dubletexemplarer af Arter, som have været nævnt i foregaaende Beretninger og tildels er anvendte til Bytte med andre Samlinger.

Fra Upsala Universitet er paa denne Maade erhholdt udenlandske Koraller og Cephalopoder m. m.; ogsaa flere af de større Pattedyr er erhvervede ved Bytte mod Sødyr. Ogsaa entomologiske Undersøgelser har været fortsatte og adskillige for Faunaen nye Diptera er fundet. Fra Hr. Storthingsmand Münster er modtaget Coleoptera.

I April f. Aar indløb Underretning fra Hevne om, at en uhyre stor Blæksprut der var strandet. Ved Ankomsten til Stedet Dagen

efter var desværre Kroppen hugget istykker til Agn af Fiskerne; men de væsentligste Dele, Armene, beholdtes i ret god Stand. De 8 Arme var hver 2,20 Meter lange og Tentaklerne 7,30 M. Kroppens Længde havde været $2\frac{1}{2}$.

Den 28de Septbr. kom atter Underretning om at en ny, endnu lidt større var fundet paa selvsamme Sted, ved Kirksæterøren. Denne sidste var en Han, med 2 hectolylerede Arme, der ved Roden havde en Omkreds af 48 mm. Denne indkom vistnok hel, men da Eieren havde holdt den udstillet i flere Dage i temmelig høi Temperatur, var den, da den erhvervedes for Musæet, i saadan Forfatning, at kun Armene og det noget læderede Hoved kunde opbevares. Efter de korte Diagnoser af denne Slægt og dens Arter, der foreligge, synes Exemplarerne at maatte tilhøre *Steens-trups Architheutus dux*, der ifølge Sars kun en Gang efter en mundtlig Meddelelse til ham, antages at være fundet ved vore Kyster.

Gjennem Professor Collett er fra Consul Boeck skjænket Selskabets Samling et Antal exotiske Lepidoptera samt Spongier. Af Consul Klingenberg hersteds er skjænket flere Koraller i usædvanlig smukke Exemplarer.

Katalogarbeidet har været fortsat. Med Undtagelse af Insekterne, der udgjør flere tusinde og savner Inventarium og den ligeledes af flere tusinde Numere bestaaende udenlandske Conchylie-samling, der endnu er ordnet efter gammel Nomenclatur — er Samlingen ordnet i systematiske Kataloger. — Disse omfatter: Indenlandske Fiske og Reptilier henholdsvis 290 og 20 Numere, udenlandske Fiske 112, Reptilier 148, indenlandske Crustaceer 200, udenlandske 220, indenlandske Echinodermer 470, dels tørrede, dels paa Spiritus, Mollusker 330, Vermer 145, Coelenterater 285, udenlandske Echinodermer 125, udenlandske Koraller 170, zootomiske Præparater (af alle Hvirveldyrklasser) 330. Næsten alle indenlandske Evertibrater og de fleste Fiske ere fra Trondhjemsfjorden.

Samlingen har som forhen været aaben 3 Timer ugentlig samt om Sommeren ogsaa Søndag Eftm. samt (mod Entré) til enhver Tid.

Den botaniske Samling.

(Béstyrer: Konservator M. Foslie.)

Samlingens Tilvækst indskrænker sig ogsaa iaar væsentlig til de i Trondhjemsfjorden indsamlede Alger. Algologiske Undersøgelser foretoges dels i det indre af Fjorden, navnlig Aasenfjorden, dels ved Ørlandet og i Skjørnfjorden, hvor især et betydeligt Materiale Kalkalger indsamledes. I Bytte med udenlandske Institutioner er erhvervet endel Kalkalger og andre Alger, hvoraf de føstnævnte i Aarets Løb er bleven undersøgte og bestemte i Forbindelse med flere større og mindre udenlandske Samlinger, som har været hidsendte til Bestemmelse.

En i Løbet af flere Aar fortsat Gjennemgaaelse af Universitetets botaniske Museums Samling af norske Alger er i det væsentligste afsluttet.

Fra nævnte Museum modtoges gennem Amanuensis Ove Dahl den væsentligste Del af de i hans Oversigt over Gunnerus' Herbarium paapegede Fanerorgamer (trykt i Selskabets Skrifter for 1891), som dengang manglede. De er nu atter indlemmede i Gunnerus' Herbarium.

Mineralsamlingen.

(Bestyrer: Overlærer C. Schulz.)

I Skrivelse af 4—12—96 tillod jeg mig at levere for den ærede Direktion en Redegjørelse for, hvilke Dispositioner jeg havde truffet forrige Aar for at anvende de nu for Mineralsamlingen disponible Midler.

Disse Dispositioner vil blive gennemførte i indeværende Aar.

I 1896 har Mineralsamlingen ikke faaet nogen væsentlig Forøgelse.

Fra Handelsmand Weisert er indkommet 2 guldholdige Stuffer fra Victoria, Australien, fra Geo. Trelease, Coolgardie, West-Australien en Række guldholdige Stuffer samt Ertshaandstykker fra West-Australien, samt fra Kjøbmand Fritz Myhre et Haandstykke med Apatit fra Bergdal i Hevne.

Fortegnelse

over

Bøger, indkomne til Bibliotheket i 1896 ved Bytte.

- Åbo. Historisk Museum. Bidrag til Åbo Stads Historia. Ser. 2, 1-4.
- Adelaide. Royal Society of South Australia. Transactions, vol. 16, 3. 20, 1.
- Amsterdam. Koninkl. Akademie van Wetenschappen. Jaarboek 1895. Carmina 1896. Verhandelingen. Sect. 1. D. 3, 5-9. D. 5, 1-2. Sect. 2. D. 4, 7-9. D. 5, 1-3. Afd. Letterkunde. N. R. D. 1, 5-6. Verslagen van de Zittingen der wis- en natuurkundige Afdeeling. D. 4.
- Baltimore. Johns Hopkins University. Circulars, vol. 15, No. 121-126.
- Bergen. Museum. Aarbog 1894-95. G. O. Sars. An Account of the Crustacea of Norway 2. Isopoda, 1-2.
- Selskabet for de norske Fiskeriers Fremme. Aarsberetning 1895. Fiskeritidende Aarg. 15. 1896.
- Berlin. Gesellschaft für Erdkunde. Verhandlungen Bd. 22 (1895), 10. Bd. 23 (1896), 1-8.
- Kgl. Preussisches Geodätisches Institut (Centralbureau der internationalen Erdmessung), Potsdam. Verhandlungen der 11. Allgem. Conferenz der internationalen Erdmessung und deren permanent. Commission. Th. 1-2. 1896. Die Längengradmessung in 52. Grad Breite von Greenwich bis Warschau, H. 2. 1896.
- Kgl. Preussisches Meteorologisches Institut. Ergebnisse der Beobachtungen an den Stationen II. und III. Ordnung. 1895, H. 2.
- Bonn. Niederrheinische Gesellschaft für Natur- und Heilkunde. Sitzungsberichte 1895. 1-2. 1896. 1.

- Bonn. Naturhistorischer Verein der preuss. Rheinlande, Westphalens etc. Verhandlungen. Jah. 52. 1-2. 53. 1.
- Boston. Massachusetts Institute of Technology. Technology quarterly and Proceedings of the Society of Arts, vol. 8 (1895), 3-4. vol. 9 (1896), 1-3.
- Society of Natural History. Memoirs, vol. 5, 1-2. (1895). Proceedings, vol. 26, 4. vol. 27, pag. 1-74.
- Budapest. Ungarische geologische Gesellschaft. Jahresbericht 1895. Földtani Közlöny (Geologische Mittheilungen). 26 (1895), 6-12. 27 (1896), 1-10.
- Buenos Aires. Museo Nacional. Anales, t. 4 (Ser. 2, t. 1).
- Cambridge (Mass). Harvard College. Museum of comparative Zoology. Report 1894-95.
- Cherbourg. Société des Sciences naturelles et mathématiques. Mémoires, t. 29 (1892-95).
- Chicago. Academy of Sciences. Bulletin, vol. 2, 2. Annual Report 38 (1895).
- Córdoba (Argentina). Academia Nacional de Ciencias. Boletín t. 14, f. 3-4.
- Danzig. Naturforschende Gesellschaft. Schriften. N. F. Bd. 9, 1.
- Dublin. Royal Irish Academy. List of Members 1895 1896. Proceedings, Ser. 3, vol. 3, 4-5. Transactions, vol. 30, 16-20.
- Royal Dublin Society. Scientific Proceedings, N. Ser., vol. 8, 3-4. Scientific Transactions, Ser. 2, vol. 5, 5-12; 6, 1.
- Edinburgh. Geological Society. Transactions, vol. 7, 2.
- Royal Society. Proceedings, vol. 20. Transactions, vol. 37, 3-4. 38, 1-2.
- Elberfeld. Naturwissenschaftlicher Verein. Jahresberichte, H. 8 (Jubiläums-Festschrift 1846-1896).
- San Francisco. California Academy of Sciences. Proceedings, Ser. 2, vol. 5, 2.

- Frankfurt am Main. Senckenbergische naturforschende Gesellschaft. Bericht 1895—96.
- Göttingen. Königl. Gesellschaft der Wissenschaften. Nachrichten. Mathem.-physik. Klasse. 1895, 4. 1896, 1—3. Geschäftliche Mittheilungen 1896, 1—2.
- Greenwich. Royal Observatory. Introduction to the astronomical Observations 1893. Results of the astronomical Observations 1893. Results of the magnetic and meteorological Observations 1893.
- Greifswald. Geographische Gesellschaft. Jahresbericht 6, 1 (1893—96).
- Naturwissenschaftlicher Verein für Neu-Pommern und Rügen. Mittheilungen, Jahrg. 27 (1895).
- Göteborg. Högskola. Årskrift. Bd. 1 (1895).
- Kongl. Vetenskaps- och Vitterhets-Samhälle Handlingar. Ny F. H. 30—31.
- Halifax. Nova Scotian Institute of Science. Proceedings and Transactions, vol. 8, 4, 9, 1.
- Halle. Kais. Leopold-Carol. Deutsche Akademie der Naturforscher. Nova acta, Bd. 59, 2. 64, 6. Leopoldina. Amtliches Organ. H. 30—31.
- Verein für Erdkunde. Mitteilungen 1896.
- Hamburg. Verein für naturwissenschaftliche Unterhaltung. Verhandlungen, Bd. 9. 1894—95.
- Harlem. Fondation de P. Teyler van der Hulst (Musée Teyler). Archives, Sér. 2, vol. 5, 1—2.
- Société Hollandaise des Sciences. Archives Néerlandaises des Sciences exactes et naturelles. T. 29, 4—5. 30, 1—3.
- Heidelberg. Historisch-philosophischer Verein. Neue Heidelberger Jahrbücher. Jahrg. 6, 1—2.
- Helsingfors. Geografiska Föreningen i Finland. Vetenskapliga Meddelanden. 2 (1894—95). 3 (1896).
- Societas pro fauna et flora Fennica. Acta, vol. 5, 3. 8—10. 12. Herbarium Musæi Fennici.

- Edit. 2, 2 (Musci). Meddelande, H. 18—21. Botanische Sitzungsberichte, zusmgest. v. A. Arrhenius. Jahrg. 1—4. (1887—91).
- Helsingfors. Société Finno-Ougrienne. Journal, 14. Mémoires, 5, 9, 10, 1.
- Finlands geologiska Undersökning. Bulletin de la Commission géologique 1—5. Kart No. 27—31 med Beskrifning.
- Finska Vetenskaps-Societeten. Öfversigt öfver Förhandlingar, 37 (1894—95). Observations météorologiques, 1881—1890 (Tome supplém.), vol. 13, 1. 14, 1. Hinrichs, A. & E. Biese. [Travaux géographiques, exécutés en Finlande.] Météorologie et Magnétisme terrestre.
- Ithaca. Cornell University. Library Bulletin, vol. 3, 10—11.
- Kassel. Verein für Naturkunde. Abhandlungen und Bericht 41 (1895—96).
- Kiel. Kommission zur wissenschaftlichen Untersuchung der deutschen Meere in Kiel und die biologische Anstalt auf Helgoland. Wissenschaftliche Meeresuntersuchungen. N. F. Bd. 1, 2. Bd. 2, H. 1, 1.
- Anthropologischer Verein in Schleswig-Holstein. Mittheilungen, H. 9.
- Kjøbenhavn. Det Store Kongelige Bibliothek. Aarsberetninger og Meddelelser, Bd. 4, 5—6.
- Universitetet. Aarbog 1893—94.
- Kgl. Danske Videnskabernes Selskab. Oversigt over Forhandlingar 1895, 2—4. 1896, 1—5. Regesta Diplomatica Historiæ Danicæ, Ser. 2, T. 2, 3 (1574—1607). Skrifter, R. 6. Naturv. og mathem. Afd., Bd. 8, 1—2. Hist. og filos. Afd., Bd. 3, 4. 4, 2.
- Königsberg. Physikalisch-oekonomische Gesellschaft. Schriften, Jahrg. 36 (1895).

- Kristiania. Det statistiske Centralbureau. Statistisk Aarbog, Aarg. 15 (1895). Meddelelser, Bd. 14 (1896). Norges officielle Statistik, R. 3, Bd. 38—41.
- Det norske meteorologiske Institut. Aarsberetning 1893—94, 1894—95. Jahrbuch 1893, 1894, 1895. H. Mohn. Klimatabeller for Norge. II. Oversigt over Luftens Temperatur og Nedbøren i Norge 1894. 1895.
- Norges geografiske Opmaaling. Topografisk Kart over Norge Bl. 6 D. Stavanger. 26 B. Nordre Solør. H 17. Flovær. I 16. Dönnä. J 18. Hatfjeldalen. K 17. Krutfjeld. Æ 4. Vadsø. Ø 6. Karpelven. Den norske Lods, H. 2. 1896. Specialkarter over den norske Kyst fra Ny Helle-sund til Lindesnes, fra Lister til Rægefjord og Nesvaag, fra Nesvaag til Ogne, fra Gjæslingerne til Dolmsund.
- Det norske geografiske Selskab. Aarbog 7 (1895—96).
- Kongl. Fredriks Universitet. Universitetsbibliothekets Aarbog 1893, H. 1. Aarsberetning 1894—95. Forelæsninger i 165—167de Halvaar (1895—96). Schjøtt. Samlede philologiske Af-handlinger. (Kr.a 1896). (Progr. 2 Sem. 1894).
- Videnskabselskabet. Forhandlinger 1895. Skrifter 1895, 1—2.
- Landshut. Botanischer Verein. Bericht 14 (1894—95).
Leipzig. Verein für Erdkunde. Mittheilungen 1895. Wissenschaftliche Veröffentlichungen Bd. 3, 1.
- London. Royal Society. Proceedings, 353—364.
- St. Louis. Missouri botanical Garden. Annual Report 7 (1896).
- Lund. Universitet. Acta, T. 31, 1—2.
- Madison. Wisconsin Academy of Sciences, Arts and Letters. Transactions, vol. 10 (1894—95).

- Manchester. The Manchester Museum, Owens College Report 1895—96.
- Literary and philosophical Society. List of Members and Officers etc. 1781—1896. Memoirs and Proceedings, ser. 4, vol. 10, 1—3; vol. 41, 1.
- Meriden, Conn. Scientific Association. Transactions 7 (1895)
- Metz. Verein für Erdkunde. Jahresbericht 18 (1895—96).
- Moskwa. Société impériale des naturalistes. Bulletin 1895, 3—4. 1896, 1 2.
- Nancy. Académie de Stanislas. Mémoires 1895 (Sér. 5, t. 13).
- New York. Academy of Sciences. Memoirs, vol. 1, 1. Transactions, vol. 14 (1894—95).
- American Museum of natural History. Annual Report 1895.
- Ottawa. Royal Society of Canada. Proceedings and Transactions, ser. 2, vol. 1 (1895).
- Geological Survey of Canada. Contributions to Canadian Palæontology, vol. 2, 1. Rapport annuel, Nouv. Sér., vol 6 (1892—93).
- Paris. Muséum d'histoire naturelle. Bulletin, 1895, 7—8. 1896, 1—6.
- St. Petersburg. L'Académie impériale des Sciences. Bulletin, vol. 14—32. Nouv. Sér. 1, 1—2. 2, 3—4. 3, 4, 1—2. Sér. 5, 3, 2—5. 4, 1—5. 5, 1—2. Mémoires, Sér. 7, tome 42, 13. Sér. 8. Classe hist.-philos, Tome 1, 1—2. Classe math.-phys. Tome 1, 9. 2—4. 5, 1.
- Laboratoire biologique. Bulletin 1 (1896).
- Philadelphia. Academy of natural Sciences. Proceedings 1895, 2. 1896, 1.
- Wagner Free Institute of Science. Transactions, vol. 4.

- Plymouth. Marine biological Association. Journal, vol. 4, 1—3.
- Rochester, N. Y. Academy of Science. Proceedings, 2, 3—4, 3, 1.
- Rom. Reale Accademia dei Lincei. Atti. Anno 293 (1896). Rendiconti, Classe di scienze, fisiche, mathem. e naturali, vol. 5, sem. 1—2. Rendiconto dell'adunanza solenne del 7 giugno 1896.
- Stavanger. Museum. Aarsberetning. 1894. 1895.
- Stockholm. Kongl. Bibliotheket. Sveriges offentliga Bibliothek. Accessionskatalog 10 (1895).
- Statistiska Centralbyrån. Bidrag til Sveriges offic. Statistik. A. Befolkningsstatistik. N. F. 36 (1894).
- Svenska Fornminnesföreningen. Tidskrift, Bd. 9, 3.
- Sveriges geologiska Undersökning. Ser. Aa, Kartblad 110—113 med beskrifningar. Ser. Bb, Specialkartor med beskrifning 8. Ser. C, Afhandlingar och uppsatser. 135—159.
- Kongl. Svenska Vetenskaps-Akademien. Handlingar, N. F. 27. Bihang til Handlingar, Bd. 21, 1—4. Meteorologiska lagttagelser i Sverige, Bd. 33. Öfversigt af Handlingar, Årg. 52 (1895).
- Toronto. Canadian Institute. Archæological Report 1894—95. Transactions No. 8 (vol. 4, 2.)
- Meteorological Service, Dominion of Canada. Toronto general meteorological Register 1895. Monthly Weather Review July 1895—May 1896.
- Engineering Society of the School of practical Science. Papers read before the Society, 9 (1895—96).
- University. The University of Toronto Quarterly, vol. 2, 1—4.

- Trondhjem. Nordenfjeldske Kunstindustrimuseum. Beretning 1895.
- Tufts, Mass. Tufts College. Studies 4 (1895).
- Upsala. Universitet. Årskrift 1895. Matrikel (1896).
Bulletin of the geological Institution, No 1—4
Bulletin mensuel de l'observatoire météorologique,
vol. 27 (1895).
- Washington. U. S. Department of Agriculture. Division of Ornithology and Mammalogy
Bulletin 8. North American Fauna 10—12.
- Departement of the Interior. U. S. Geological Survey. Geological Atlas of the United States, folio 7, 13—25. Bulletin 123—126. 128—129. 131—134. Annual Report 15 (1893—94). 16, 2—4. (1894—95.)
- Smithsonian Institution. Smithsonian Miscellaneous Collections, 971. 972. Smithsonian Contributions to Knowledge, 980. An Account of the Smithsonian Institution. 1895. Morse. If public Libraries, why not public Museums? 1895.
- Smithsonian Institution. Bureau of Ethnology. Annual Report. 13 (1891—92).
- U. S. Naval Observatory. Washington Observations 1894, Append. 1 (Magnetic Observations 1894).
- U. S. Coast and geodetic Survey. Bulletin, 35. Report for the fiscal year ending $\frac{30}{6}$ 1893, p. 2.
- Wien. K. K. Anstalt für Meteorologie u. Erdmagnetismus. Jahrbücher, N. F. 30 (1893).
- K. K. zoolog.-botanische Gesellschaft. Verhandlungen, Bd. 45 (1895), 10. 46 (1896), 1—8.
- K. K. Naturhistorisches Hofmuseum. Jahresbericht für 1895 (Separatabdr. aus den Annalen, Bd. 10, H. 1.)

- Wien. Verein der Geographen an der Universität
Wien. Bericht 1892/93—1894/95.
- York. Yorkshire philosophical Society. Annual
Report 1895.
- Zürich. Naturforschende Gesellschaft. Vierteljahr-
schrift, Jahrg. 40, 3—4. 41 (Jubelband), 1—2.